

Lausunto

23.9.2025

VN/27546/2023
VN/27546/2023-VNK-20

Oikeusministeriö

Valtioneuvoston kanslian lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi turvallisuustutkintalain ja kyberturvallisuuslain 17 §:n muuttamisesta

Lausuntopyyntö

Oikeusministeriö on pyytänyt valtioneuvoston kanslialta lausuntoa otsikon asiassa.

Lausunnolla olevassa hallituksen esitysluonnoksessa Onnettomuustutkintakeskukselle ehdotetaan säädettävän toimivalta tutkia erittäin vakavia kyberturvallisuuspoikkeamia, joka toteutettaisi pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa olevaa kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistavaa kirjausta. Esityksellä ehdotetaan lisäksi pantavan kansallisesti täytäntöön Euroopan unionin merionnettomuustutkintadirektiiviin tehdyt lainsäädäntötoimenpiteitä edellyttävät muutokset.

Ehdotetun lain 1a §:n mukaan erittäin vakavalla kyberturvallisuuspoikkeamalla tarkoitettaiisiin tapahtumaa, jonka seuraus on yhteiskunnan toimintoja tai strategisia tehtäviä merkittävästi vaarantava viestintäverkkojen tai tietojärjestelmien häiriytyminen tai vahingoittuminen. Esitysluonnoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että laissa ei ehdoteta yksityiskohtaisesti määritettäväksi mihin kaikkiin toimintoihin tai strategiaan tehtäviin erittäin vakavat kyberturvallisuuspoikkeamat voivat kohdistua. Perusteluiden mukaan yleisesti on kuitenkin todettavissa, että erittäin vakava poikkeama saattaisi kohdistua esimerkiksi julkisen vallan päätöksentekokokykyyn tai viranomaisten toimintaedellytyksiin; kansalliseen turvallisuuteen tai maanpuolustukseen; välttämättömiin sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palveluihin; energia-, vesi, elintarvike- tai lääkehuoltoon taikka muihin välttämättömiin hyödykkeisiin; välttämättömiin maksu- ja arvopaperipalveluihin; yhteiskunnan kriittisiin liikenne- ja viestintäpalveluihin; edellä mainittuja toimintoja ylläpitäviin tieto- ja viestintäteknisiin palveluihin tai tietoaineistoihin; yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta annetun lain nojalla määritettyihin kriittisiin toimijoihin; tai henkilötietojen suojaan.

Valtioneuvoston kanslian lausunto

Huomioiden erityisesti yhteiskunnan digitalisoituminen ja toimintaympäristön muutokset, valtioneuvoston kanslia pitää Onnettomuustutkintakeskuksen tutkintatoimivaltuuden ulottamista erittäin vakaviin kyberturvallisuuspoikkeamiin kannatettavana. Viestintäverkkojen ja tietojärjestelmien kyberturvallisuuteen voi kohdistua monenlaista häiriötä ja haittaa erilaisien syy-yhteyksien seurauksena. Vastaavanlaisten tapahtumien ennalta estämisen ja

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvoston kanslia

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1602 2165
+358 9 1602 2165

kirjaamo.vnk@gov.fi

vahinkojen välttämisen kannalta on tärkeä oppia tapahtuneista poikkeamatilanteista. Eri viranomaisten tehtävien jakautumista erityisesti erittäin vakavien kyberturvallisuuspoikkeamien tutkinnassa olisi kuitenkin hyvä vielä esityksessä tarkemmin avata.

Tutkintaselostus, salassapito ja kansainvälisten tietoturvavelvoitteiden huomiointi

Ehdotetun 27 §:n mukaan turvallisuustutkinnasta laaditaan julkinen tutkintaselostus, joka sisältäisi selostuksen erittäin vakavan kyberturvallisuuspoikkeaman kulusta, siihen johtaneista tekijöistä ja sen seurauksista, sekä toimijoille osoitetut turvallisuussuositukset.

Oppimisen kannalta tiedon jakaminen tapahtuneesta on tärkeää. Julkista tutkintaselostetta laadittaessa on kuitenkin myös syytä käyttää erityistä harkintaa. Varsinkin erittäin vakaviin kyberturvallisuuspoikkeamiin, erityisesti sellaisiin, jotka kohdistuisivat yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin, saattaa liittyä julkisuuslain 24.1 §:n nojalla salassa pidettävää tai tiedonhallintalain 18 §:n nojalla turvallisuusluokiteltavaa tietoa sekä suojattavia intressejä, jotka olisi asianmukaisesti tunnistettava ja huomioitava. Salassapidon arvioimisen osalta korostuu osaltaan myös tiedon omistajan arvio tiedon luonteesta suhteessa salassapitosäännöksellä suojattavaan etuun.

Erittäin vakavien kyberturvallisuuspoikkeamien yhteydessä suoritettavan tietojen käsittelyn osalta olisi hyvä tarkentaa, miten salassa pidettävän tiedon asianmukaisesta tunnistamisesta on tarkoitus varmistua huomioiden myös 20 a §:n mahdollisuus hankkia tietoa suoraan viranomaiseen toimeksiantosuhteessa olevalta toimijalta. Lisäksi mikäli on mahdollista, että Onnettomuustutkintakeskuksen tutkija voi erittäin vakavan kyberturvallisuuspoikkeaman tutkintaa suorittaessaan saada tietoa kansainvälisistä tietoaineistoista tai kansainvälisiä tietoaineistoja käsittelevistä järjestelmistä, tulisi näiden osalta huomioida myös kansainvälisistä tietoturvavelvoitteista annetun lain velvoitteet mukaan lukien tarvittava henkilöturvallisuustodistus (PSC) sekä järjestelmän kansainvälisen omistajan lupa tutkinnalle.

Ilmoitusvelvollisuus ja tiedonsaanti

Turvallisuustutkintalain ehdotetun uuden 16 a §:n mukaan kyberturvallisuuslain (124/2025) 26 §:ssä tarkoitetun valvovan viranomaisen olisi salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava Onnettomuustutkintakeskukselle sellaisista tiedossaan olevista kyberturvallisuuspoikkeamista, joita turvallisuustutkintalain mukaisesti voitaisiin pitää erittäin vakavina. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan valvovien viranomaisten ilmoitusvelvollisuutta voidaan pitää käytännössä tehokkaimpana ja varmimpana keinona siihen, että Onnettomuustutkintakeskuksella on mahdollisuus saada tietoa erittäin vakavista kyberturvallisuuspoikkeamista ja tarvittaessa tällöin suorittaa turvallisuustutkintaa.

Ehdotettu 16a §:n viittaus kyberturvallisuuslain mukaisiin valvontaviranomaisiin ei kata kaikkia NIS2-direktiivin mukaisia valvontaviranomaisia. Esimerkiksi julkishallinnon toimialan valvovasta viranomaisesta säädetään tiedonhallintalain 18 h §:ssä ja velvollisuudesta ilmoittaa havaitusta merkittävästä poikkeamasta valvovalle viranomaiselle tiedonhallintalain 18 d §:ssä. Tiedonhallintalain 18 f §:n mukaan myös muut kuin 4 a luvun soveltamisalaan kuuluvat viranomaiset ja muut julkishallinnon toimijat voivat vapaaehtoisesti ilmoittaa valvovalle viranomaiselle poikkeamista, kyberuhkista ja läheltä piti-tilanteista.

Huomioiden vakavan kyberturvallisuuspoikkeaman määritelmän sekä sen kohdistumisesta annetut esimerkit kuten julkisen vallan päätöksentekokokyky, viranomaisten toimintaedellytykset sekä kansallinen turvallisuus ja maanpuolustus, tarkoituksena lienee ulottaa Onnettomuustutkintakeskuksen tutkintatoimivaltaa myös julkishallinnossa tapahtuviin erittäin vakaviin kyberturvallisuuspoikkeamiin. Hallituksen esityksessä olisi hyvä selventää, onko ehdotetun lain 16 a §:n ilmoitusvelvollisuuden tarkoitus kattaa myös ne poikkeamat, joista tiedonhallintalain soveltamisalaan kuuluvat toimijat ovat ilmoittaneet tiedonhallintalain mukaisena valvontaviranomaisena toimivalle Liikenne- ja viestintävirastolle. Mikäli taas tarkoituksena on, että esitys kattaa vain kyberturvallisuuslain mukaiset valvovat viranomaiset ja heidän kyberturvallisuuslain mukaisessa valvontatehtävässään saamansa ilmoitukset, olisi asia hyvä tuoda esille perusteluissa. Vastaavanlainen huomio koskee myös Onnettomuustutkintakeskuksen tiedonsaantioikeuksia koskevaa ehdotettua 20 a §:ää, jossa sekä itse pykälässä että sen perusteluissa viitataan ainoastaan kyberturvallisuuslakiin ja kyberturvallisuuslain 3 §:n mukaisiin toimijoihin.

Alivaltiosihteeri

Timo Lankinen

Johtava asiantuntija

Rosa Jokela

Jakelu

OM Oikeusministeriö

Tiedoksi

VNK VNHY Tietotoimiala
VNK VAY Valmiusyksikkö

VN/27546/2023-VNK-20

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: